

بسم الله الرحمن الرحيم

عمیق‌تر شدن بحران ادویه؛ مسئول کیست؟

(ترجمه)

یک مقام در اداره داروسازی و سم‌شناسی از نبود داروهای شیمیایی، با افزایش قیمت دارو از 3000 به 20000 پوند، عدم وجود داروهای دیابت حتی در بازار سیاه و همچنین داروهای کلیه و پنادول در کشور پرده برداشت. نادا عثمان مدیر مرکز سرطان واد مدنی، در اظهاراتی برای روزنامه الحراک السياسی توضیح داد که وضعیت بیماران بسیار بد است. وی خاطر نشان کرد که آن‌ها و به ویژه کودکان سرطانی از کمبود دارو بسیار رنج می‌برند، اشاره نمود که آن‌ها هر روز نوعی دارو را از دست می‌دهند و این روند ادامه دارد تا زمانی که دیگر هیچ داروی در دسترس نباشد. وی به کمبود داروی شیمی درمانی در کشور اشاره نموده گفت: «ما بیماران را تحت نظر داریم و نمی‌دانیم چه باید بکنیم.» (منبع: نبض سودان، 21 جولای 2021) از سوی دیگر، اثیر نیوز از اجرای یک تجمع اعتراضی برای کودکان سرطانی در مقابل وزارت صحت فدرال خبر داد که از دولت خواستار داروهای شیمیایی شدند. شبکه الجزیره نت از نظرسنجی در مورد بحران دارو در سودان در تاریخ 2020/06/10 خبر داد که در آن چنین آمده است: "ویژگی‌های بحران دارو از جنوری گذشته آغاز شد، زمانی که بانک سودان 10% تخصیصی از عواید صادرات غیر نفتی را که به واردات دارو انجام می‌شد، لغو کرد".

در یک سناریو که منعکس کننده "اشتباه" سیاست‌های دولت در بخش داروسازی است، سماهر المبارک داروساز انجمن داروسازان حرفه‌ای می‌گوید که دولت در ماه مارچ تصمیم گرفت که تخصیص 10% را بازگرداند، قبل از اینکه دوباره توسط تصمیم نخست وزیر لغو شود، هر چه زمان بیشتری می‌گذشت، کمبود دارو در خارطوم و سایر ایالت‌ها افزایش و گسترش می‌یافت، تا جایی که در ماه می گذشته، هنگامی که بیشترین داروهای رایج در داروخانه‌ها در دسترس نبود، این سبب شد تا دارو فروشان مجبور به اعلان اعتصاب گردند. قفسه‌های داروخانه‌ها در سودان از اکثر داروها خالی بود. (منبع: رویترز)

بر اساس گفته رانیا مامون، مدیر مؤسسات دارویی خصوصی در بخش داروسازی در وزارت صحت در ایالت خارطوم، حدود 75% از داروهای پر مصرف در داروخانه‌ها با کمبود مواجه هستند. رانیا به الجزیره نت گفت که اداره وی با دیداری بر داروخانه‌های خارطوم نظارت کرده و مشاهده نموده که بیشتر آن‌ها نه تنها به دلیل اعتصاب و کمبود دارو بلکه به دلیل کمبود نیروی کار به دلیل شرایط تعطیلی کامل بسته شده اند تا همه گیری کرونا را مهار کند.

این مقام رسمی بیان می‌دارد که کمبود دارو بسیار جدی می‌باشد تا حدی که وزارت صحت در تهیه دارو برای بخشی از کارمندان خود که مصاب به ویروس نوظهور کرونا (کووید19) در مراکز قرنطین بودند، به مشکل مواجه شده است. وی خاطر نشان کرد که این وزارتخانه فقط به دنبال آنتی بیوتیک و کاهش دهنده گرما برای کادرهای آلوده خود بود، بدون این که آن‌ها را در بازار پیدا کند، چیزی که آن را مجبور کرد تا پس از پایان موجودی ذخیره‌ها به کارخانه‌های داروسازی متوسل شود و از داروهای تأمین کننده استفاده کند. رانیا خواستار تخصیص بودجه به دالر به قیمت رسمی (در حدود 55 پوند به دلار) از سوی دولت شده است تا

واردکنندگان و تولیدکنندگان دارو مجبور نشوند دالر را از بازار موازی 140 پوند به یک دالر تأمین کنند که این امر بحران را بیشتر می‌کند.

از سوی دیگر، سماهر المبارک دولت را مقصر می‌داند که در ماه‌های گذشته سیاست مشخصی برای داروها تعیین نکرده است، به دلیل مشغله‌اش در تهیه کالاهایی که در صف‌های خیابان مانند مواد سوخت و نان ظاهر می‌شود. وی توضیح می‌دهد که دارو یک ماده استراتژیک مانند آرد و مواد سوخت است که نیاز به سیاست‌های اندیشیده شده و اعتبارات سالانه حداقل 660 میلیون دالر دارد، زیرا تهیه برنامه دارویی به زمان طولانی نیاز دارد و انتظار می‌رود که بحران کنونی حتی اگر بودجه در دسترس باشد طولانی خواهد شد.

سماهر اظهار داشت که علی‌رغم به رسمیت شناختن دولت مبنی بر این که دارو کالایی استراتژیک است، در ازای آن کمک "صفر" به سازمان تأمین دارو (یک سازمان دولتی) و به بخش خصوصی (واردکنندگان و تولیدکنندگان) اختصاص می‌دهد. در این زمینه، یوسف چکاک، از بخش واردکنندگان دارو، می‌گوید که «این کشورها در حدود نیمی از سال، بدون حساسیت لازم برای مقابله با یک کالای استراتژیک مانند دارو و بدون سیاست دارویی مشخص است.» وی تقاضای تأمین 55 میلیون دالر در ماه کرد که به شرح زیر توزیع شود: 20 میلیون دالر برای صندوق لوازم طبی، 25 میلیون دالر برای واردات دارو، 10 میلیون دالر برای تولید دارو و 40 میلیون دالر بلافاصله برای رسیدگی به بحران موجود تأمین شود.

علی‌رغم رایزنی‌های مداوم بین نمایندگان بخش دارویی و دولت به رهبری عمر مانیس وزیر ریاست شورای وزیران، داروسازان هنوز برنامه‌هایی برای تشدید دارند، از جمله تجمع معترضان فردا پنجشنبه، مقابل شورای وزیران، منجر به اعتصاب جزئی پس از 10 روز می‌شود و در پایان گزارش باید گفت که در همین حال، بیماران همچنان برای دریافت داروهای خود تلاش می‌کنند.

دولتی که در این موارد ضروری کوتاهی کند، لیاقت آن را ندارد که حتی برای یک ساعت در قدرت باقی بماند، دولتی که مسئله بیماران و دارو را نادیده می‌گیرد. این مصیبتی است که اهل سودان در طول مدت حاکمیت حکام مزدور به آن مبتلا هستند، کسانی که به امور این سرزمین توجهی ندارند، بلکه سرمایه‌های فراوانی را در سفرها و حضور در کنفرانس‌ها به مصرف می‌رسانند، در حالی که مردم در همه جنبه‌های زندگی از پریشانی رنج می‌برند و حالت شان به جای رسیده که به کمبود داروی نجات دهنده زندگی مواجه هستند. بنابراین مراقبت وجود ندارد. این همه به دلیل حاکمیت نظام حریص سرمایه‌داری بر مفاصل زندگی است، این نظامی است که مردم را بیرون از ساحه توجه‌اش قرار می‌دهد.

دولت‌هایی که نظم سرمایه‌داری را انتخاب می‌کنند، هرگز امید خوبی از آن‌ها نیست؛ دولت‌هایی که به ضعیفان رحم نکردند، دست فقرا را نگرفتند، از ظلم نظام سرمایه‌داری حتی مراقبت‌های صحی به سلامت نمانده است، از نظام‌ها و روش‌های معیشتی نجات و کامیابی به بار نیامده و یک ابزاری برای اندوختن سرمایه برای صاحبان مال بوده است، از آن سوء استفاده کردند چنانکه از همه چیز سوء استفاده می‌کنند، برای مکیدن خون بیماران ضعیف و پول آن‌ها و برای اشباع حرص و آز و خواهشاتی که هرگز اشباع نخواهد شد. بخشی از زشتی سرمایه‌داری اینست که فساد تقریباً در همه جنبه‌های مراقبت‌های صحی ظاهر شده است: در نظام بیمه سلامت و شرکت‌های آن، شرکت‌های دارویی و تحقیقات آن‌ها، بهره‌برداری شرکت‌ها از طبیبان و بهره‌برداری طبیبان از بیماران.

همچنین ظهور فساد در ایجاد مالکیت معنوی و حق ثبت اختراع، به طوری که قیمت دارو و قیمت مراقبت‌های صحتی افزایش یافته و این مسئله به عنوان وسیله برای تحقق فایده بر اساس نیاز بیماران به درمان و مراقبت تبدیل گردیده است. تا آن جا که در هر مکانی که سرمایه‌داری وارد شده است، هیچ بقا و زندگی برای افراد ضعیف وجود نداشته و هیچ چیزی جز پول ارزش ندارد.

دولت باید بر ساخت دارو و تولید آن به صورت مستقیم نظارت کنند. بر اساس آنچه که حاکم در مستدرک از عبدالرحمن بن عثمان تیمی نقل کرده که گفته است: «طیبی در نزد پیامبر صلی الله علیه و سلم از داروها یاد نمود و از آن جمله قورباغه را ذکر کرد که از جمله داروها می‌باشد، رسول الله صلی الله علیه و سلم از کشتن آن منع کردند.» بیهقی و ابو داوود از عبدالرحمن بن عثمان نقل نموده که گفته است: «طیبی از رسول الله صلی الله علیه و سلم در مورد قورباغه‌ای پرسان کرد که در دارو استفاده می‌کند، پیامبر صلی الله علیه و سلم از کشتن آن منع کردند.» آلبانی آن را تصحیح نموده است. وجه استدلال این است که این حدیث به صورت اشاره بر این دلالت می‌کند که دولت بر تولید دارو نظارت می‌کند، زیرا سیاق این حدیث برای بیان ممنوعیت کشتن قورباغه بود، اما به صورت اشاره نشان می‌دهد که یک دولت حق دارد از تولید نوعی دارو نیز جلوگیری کند.

با عمل به دلایل قاطع می‌توان گفت که طبابت مجانی رعیت بالای دولت واجب است و امام هم‌چون چوپان است که مسئولیت گله خود را بر عهده دارد. بنابراین دولت دارو را به بیماران فراهم می‌کند، یا با خرید آن از کارخانه‌ها و شرکت‌های تولید دارو در داخل یا خارج و یا با ایجاد کارخانه‌های تولید دارو که مالکیت آن را دولت داشته باشد و ادویه مورد نیاز را بدست آورد. صنعت داروسازی باید فقط تحت کنترل دولت باشد و بر آن نظارت کند، رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند:

«الْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»

ترجمه: امام همانند چوپان است و او بر زیر دستان خود مسئول می‌باشد.

حدیثی است که امام بخاری از عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت کرده است. این یک نص کلی در مورد مسئولیت دولت در قبال صحت و تهیه دارو و طبابت است زیرا هر دو مورد در مراقبت‌های لازم بر دولت داخل می‌شود و همچنین دلایل خاصی در مورد صحت و طبابت وجود دارد.

مسلم از طریق جابر نقل نموده که وی گفت: «رسول الله صلی الله علیه و سلم، طیبی را نزد ابی بن کعب فرستاد، سپس رگی از او قطع کرد و آن را داغ نمود.» حاکم در مستدرک از زید بن اسلم از پدرش نقل کرده که وی گفت: «من در زمان عمر بن خطاب با بیماری سختی بیمار شدم. بنابراین عمر برایم طیبی خواست، سپس آن طیب را پرهیز داد تا جای که نخود را از شدت پرهیز می‌مکیدم.»

دولت خلافت به زودی تأسیس خواهد شد، ان شاء الله! هیچ مالیاتی در ادارات آن نخواهد بود و هیچ گمرکی وجود نخواهد داشت که قیمت کالاها و خدمات را افزایش دهد.

نویسنده: عبدالخالق عبدون علی

عضو دفتر مطبوعاتی حزب التحریر- ولایہ سودان

مترجم: احمد صادق امین